

Coaching-Based Approaches in Teacher Education and Professional Development: A Bibliometric Analysis of Trends and Prospects

Somayeh Mahdi^{1*}, Mehdi Shariatmadari² & Hassanreza Zeinabadi³

1. Corresponding Author: Department of Educational Administration, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Karaj, Iran. Email: std_s.mahdi@khu.ac.ir

2. Department of Educational Governance and Human Capital, CT.C, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: dr.shariatmadari@iaui.ac.ir

3. Department of Educational Administration, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Karaj, Iran. Email: Zeinabadi_hr@khu.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Keywords:

Coaching-based approach,
teacher education, professional
development, bibliometrics.

ABSTRACT

Teacher reflection has been conceptualized in diverse ways over the past few decades, resulting in a wide range of definitions and theoretical perspectives. This study examines the nature and core dimensions of teacher reflection using an interpretive approach and a conceptual meta-synthesis strategy. Through a systematic review and a three-stage thematic synthesis, 86 specialized sources published between 1983 and 2025 were analyzed. The findings identified a broad spectrum of definitions, conceptualizations, and models of reflective practice. The analysis revealed that teacher reflection varies considerably according to its underlying nature, intended purposes, levels and depth, the processes involved, educational contexts, the degree of teacher agency, and the theoretical perspectives informing its conceptualization. Despite these variations, four core dimensions consistently emerged across the literature: experiential analysis, critical reappraisal, interaction and collaboration, and a commitment to professional transformation. In addition, most reflective practice models emphasize four fundamental constructs: description, understanding, analysis, and transformation. By proposing a comprehensive definition of teacher reflection and an integrative conceptual framework for reflective practice, this study provides a foundation for developing educational models, assessment instruments, and teacher education curricula.

Article history:

Received: 24 February 2026

Revised: 10 June 2026

Accepted: 20 June 2026

Published: 4 August 2026

Cite this article: Mahdi, S., Shariatmadari, M., & Zeinabadi, H. (2026). Coaching-Based Approaches in Teacher Education and Professional Development: A Bibliometric Analysis of Trends and Prospects. *Curriculum Studies in Teacher Education & Development*, 1(4), 50-72. <https://doi.org/10.22034/jcsted.2026.577845.1049>

© The Author(s).

Publisher: Iranian Curriculum Studies Association.

Extended Abstract

Introduction

Teacher education and professional development constitute foundational pillars for enhancing the quality of educational systems worldwide. In recent years, scholarly and policy attention has increasingly turned toward innovative and interactive strategies that support teachers' sustained professional growth. Among these, coaching-based approaches have emerged as particularly promising, offering structured yet collaborative mechanisms for continuous feedback, reflective practice, and skill enhancement within authentic classroom contexts. Unlike traditional models that often emphasize short-term workshops or unidirectional knowledge transmission, coaching positions teachers as active agents in their own development, bridging the persistent gap between theory and practice.

Despite a growing body of research, a comprehensive map of the scientific landscape—encompassing publication trajectories, thematic structures, collaborative patterns, and future research horizons—remains limited. Existing studies tend to focus on isolated aspects of coaching or mentoring without systematically charting the evolution of the field as a whole. This gap constrains the ability of researchers, teacher educators, and policymakers to identify mature clusters of inquiry, recognize emerging trends, and address under-examined areas. Accordingly, the present study undertakes a bibliometric analysis of the literature on coaching-based approaches in teacher education and professional development. Its dual purpose is to illuminate the developmental trajectory of the field and to generate evidence-based guidance for future scholarly and practical directions.

Methodology

This study adopted a bibliometric design with a descriptive-analytical orientation. The research corpus comprised all documents indexed in the Scopus database that address coaching-based approaches within teacher education and professional development, covering the period from 1995 to 2026. A carefully constructed search string combined terms related to teacher education, teacher preparation, and pre-service or in-service training with synonyms and variants of coaching (including instructional coaching and mentor coaching) and professional development or growth. After systematic screening and data cleaning—removing duplicates and incomplete records—a final set of relevant documents was retained for analysis.

Bibliometric indicators were applied to examine temporal publication trends, keyword co-occurrence networks, scientific collaboration patterns, and thematic clustering. Data validity was safeguarded through the systematic selection of search terms and rigorous filtering procedures. Descriptive statistics and network analysis techniques, implemented primarily through VOSviewer software, enabled the visualization of conceptual relationships and institutional or national co-authorship structures. This methodological approach provides both a quantitative overview of scientific production and a qualitative mapping of the intellectual architecture of the field.

Findings and Conclusion

The analysis reveals a clear evolutionary pattern in scientific production. Prior to 2013, research output remained modest, with relatively few publications appearing annually. From 2013 onward, the field experienced marked acceleration, with particularly noticeable increases in 2018 and 2022. This growth trajectory signals the progressive consolidation of coaching-based approaches within the broader educational research agenda and reflects heightened recognition of their potential contribution to teacher development.

Network analysis of keyword co-occurrence positions core concepts—coaching, mentoring, teacher professional development, in-service education, and professional learning—at the center of thematic interactions. These concepts form dense clusters that interconnect instructional strategies, reflective practice, school-based teacher education, and emerging concerns such as digital assessment tools and collaborative learning. The structure indicates a relatively mature core organized around professional development and teacher education, with coaching functioning primarily as a relational and supportive mechanism rather than an isolated domain. Temporal overlays further demonstrate intensified scholarly attention to these themes from approximately 2016 onward, coinciding with broader shifts toward technology-enhanced and collaborative models of professional learning.

International scientific collaboration emerges as a significant driver of knowledge production and diffusion. Institutions and researchers from developed countries, particularly in North America, Europe, and Australia, occupy central positions within co-authorship networks, while contributions from other regions, though growing, remain more peripheral. This pattern underscores both the globalizing nature of the field and persistent disparities in research capacity and visibility.

A critical appraisal of the literature indicates that existing studies have predominantly focused on descriptive accounts, conceptual frameworks, and the introduction of coaching models. Empirical investigations that rigorously test causal effects—particularly the impact of coaching on teachers' instructional practices and, ultimately, on student learning outcomes—remains comparatively scarce. Self-report measures and generic models derived largely from decentralized Western contexts dominate the evidence base, limiting both causal inference and contextual transferability to centralized educational systems.

Collectively, these findings affirm that coaching-based approaches possess substantial potential to enhance the quality of teacher education and professional development. They are gradually consolidating as a significant axis of educational research. To deepen and advance the knowledge base, however, future inquiry must move beyond descriptive bibliometric and conceptual work. Priority should be given to micro-level empirical studies, the design and validation of contextually adapted and localized models, and rigorous examination of the causal pathways linking coaching interventions to teacher performance and student achievement. Strengthening international research partnerships and fostering interdisciplinary perspectives can further enrich both theoretical sophistication and practical applicability. In sum, embedding coaching as a central orientation within teacher education offers a promising pathway toward more responsive, reflective, and effective educational systems.

رویکرد کوچینگ محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان: تحلیل بیلیومتریکی روندها و چشم‌اندازها

سمیه مهدی^۱ , مهدی شریعتمداری^۲ , حسن رضا زین‌آبادی^۳

۱. نویسنده مسئول: گروه مدیریت آموزشی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، کرج، ایران. رایانامه: std_s.mahdi@khu.ac.ir

۲. گروه حکمرانی آموزشی و سرمایه انسانی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: dr.shariatmadari@iau.ac.ir

۳. گروه مدیریت آموزشی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، کرج، ایران. رایانامه: Zeinabadi_hr@khu.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله اصیل پژوهشی	پژوهش حاضر به تحلیل بیلیومتریکی روندها و تحولات علمی مرتبط با رویکرد کوچینگ محور در حوزه تربیت معلم و توسعه حرفه‌ای معلمان می‌پردازد. در دهه‌های اخیر، این رویکرد به‌عنوان ابزاری مؤثر در توانمندسازی معلمان و بهبود مهارت‌های تدریس آن‌ها شناخته شده است. هدف پژوهش شناسایی روندهای علمی و ترندهای نوظهور است. جستجوی اسناد با استفاده از پایگاه داده اسکوپوس و کلیدواژه‌های مرتبط با «تربیت معلم»، «کوچینگ»، «توسعه حرفه‌ای» و «آموزش ضمن خدمت» از سال ۱۹۹۵ تا ۲۰۲۶ انجام شد. نتایج نشان‌دهنده رشد چشمگیر تولید علم از سال ۲۰۱۳ است، به‌ویژه در همکاری‌های بین‌المللی دانشگاه‌های آمریکایی و بین‌المللی مانند دانشگاه موناخ و دانشگاه زوریخ. تحلیل مفاهیم کلیدی نشان می‌دهد که مفاهیم «کوچینگ»، «منتورینگ»، «توسعه حرفه‌ای معلمان» و «آموزش ضمن خدمت» به‌طور پیوسته در پژوهش‌ها ارتباط دارند. از سال ۲۰۱۶، این مفاهیم به‌ویژه در زمینه ارزیابی دیجیتال و استراتژی‌های تدریس نوین تقویت شده‌اند. یافته‌ها مؤید آن است که پژوهش‌های آتی باید از مدل‌های عام‌گرا فاصله گرفته و بر حوزه‌های «میکرو-پژوهشی» از جمله تحلیل تأثیر متغیرهای تعدیل‌گر در کوچینگ دروس تخصصی، طراحی مدل‌های بومی‌سازی شده برای نظام‌های آموزشی متمرکز، و ارزیابی علی تأثیر کوچینگ بر بروندهای یادگیری دانش‌آموزان به‌جای اکتفا به خودگزارش‌دهی معلمان تمرکز کنند.

واژه‌های کلیدی:

رویکرد کوچینگ محور، تربیت معلم، توسعه حرفه‌ای معلمان، بیلیومتریکی.

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۲/۰۵

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۳/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۳۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۵/۱۳

استناد به این مقاله: مهدی، سمیه؛ شریعتمداری، مهدی؛ کرمی، زین‌آبادی، حسن‌رضا. (۱۴۰۵). رویکرد کوچینگ محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان: تحلیل بیلیومتریکی روندها و چشم‌اندازها. *مطالعات برنامه درسی در تربیت و بالندگی معلم*، ۱ (۴)، ۷۲-۵۰.

<https://doi.org/10.22034/jcsted.2026.577845.1049>

© نویسندگان.

ناشر: انجمن مطالعات برنامه درسی ایران.

مقدمه

در دهه‌های اخیر، مسأله توسعه حرفه‌ای^۱ معلمان به یکی از موضوعات محوری در حوزه پژوهش‌های آموزشی تبدیل شده است؛ زیرا کیفیت یاددهی و یادگیری در مدارس به طور مستقیم با توانمندی‌های حرفه‌ای معلمان ارتباط دارد. پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهند که برنامه‌های سنتی تربیت معلم اغلب بر انتقال دانش نظری تمرکز دارند و در تقویت مهارت‌های عملی و مداوم حرفه‌ای معلمان ناکافی هستند، که این مسئله نیازمند طراحی رویکردهای نوین‌تر در برنامه‌های درسی تربیت معلم است (Popova et al., 2022). در این میان، رویکردهای کوچینگ‌محور^۲ به‌منزله یکی از راهکارهای مؤثر در توسعه توانمندی‌های حرفه‌ای معلمان مطرح شده‌اند. کوچینگ در آموزش به معنای حمایت متمرکز بر رشد حرفه‌ای، بازخورد مستمر و مشارکتی و توانمندسازی معلمان در بستر واقعی عمل تدریس است که می‌تواند فاصله میان دانش نظری و مهارت عملی را کاهش دهد و آموزش را به تجربه‌ای پویا و بازتابی تبدیل کند (Sancar et al., 2021؛ Ivanova et al., 2022).

پژوهش‌های اخیر در حوزه توسعه حرفه‌ای معلمان بر این نکته تأکید دارند که فرآیند توسعه حرفه‌ای دیگر صرفاً محدود به دوره‌ها و کارگاه‌های کوتاه‌مدت نیست، بلکه باید شامل فعالیت‌های مشارکتی، بازتابی و پیوسته باشد تا تأثیر واقعی و معناداری در عمل تدریس ایجاد کند. مطالعات نشان داده‌اند که رویکردهای توسعه حرفه‌ای که با همکاری‌های گروهی کوچک، تعاملات مستمر و بازخوردهای سازنده همراه هستند - ویژگی‌هایی که در رویکرد کوچینگ‌محور به وضوح مشهود است - بیشترین تأثیر را بر رشد حرفه‌ای معلمان دارند (Ivanova et al., 2022؛ Katsarou et al., 2026؛ Lofthouse, 2019). علاوه بر این، تحلیل‌های بیلیومتریک اخیر در زمینه کوچینگ در آموزش نشان می‌دهند که اعتبار علمی این رویکرد در حال افزایش است؛ به‌طوری‌که تعداد مقالات منتشرشده در این حوزه و ارتباطات موضوعی میان مفاهیم مرتبط با کوچینگ، توسعه حرفه‌ای، یادگیری حرفه‌ای معلمان و روش‌های تدریس در سال‌های اخیر روند صعودی داشته است (Mahdi et al., 2024).

در زمینه تربیت معلمان، پژوهش‌ها نیز رابطه تنگاتنگی میان طراحی رویکرد کوچینگ‌محور و توسعه حرفه‌ای معلمان را تأیید کرده‌اند. بررسی‌های متعددی نشان داده‌اند که تربیت معلم باید به‌عنوان فرآیندی جامع در نظر گرفته شود که فراتر از آموزش دانش اولیه رفته و شامل کاربردهای عملی، بازتاب حرفه‌ای، یادگیری در حین خدمت، کوچینگ و حمایت سازمانی باشد. چنین رویکردهایی باعث می‌شود تا معلمان به‌عنوان حرفه‌ای‌های مستقل و توانمند در محیط واقعی آموزشی عمل کنند (Moore et al., 2023؛ Yang et al., 2020).

در همین راستا، تحلیل‌های بیلیومتریک می‌توانند به درک بهتر روندها و گرایش‌های پژوهشی در زمینه کوچینگ و تربیت معلم کمک کنند. این نوع تحلیل‌ها با بررسی شبکه‌های استنادی، رشد تولیدات علمی و همبستگی میان کلیدواژه‌ها، قادر به شناسایی موضوعات پرتکرار، شکاف‌های نظری و چالش‌های موجود در این حوزه هستند. این اطلاعات می‌توانند به پژوهشگران کمک کنند تا روندهای علمی را بهتر درک کرده و جهت‌گیری‌های آینده پژوهش‌ها را شفاف‌تر نمایند. بنابراین، با توجه به اهمیت روزافزون این موضوعات در پژوهش‌های آموزشی و نیاز به ارائه چارچوب‌های علمی-پژوهشی مبتنی بر شواهد، تحلیل بیلیومتریک رویکرد کوچینگ‌محور در تربیت معلم می‌تواند نه تنها تصویری روشن از روندهای علمی فراهم آورد، بلکه زمینه‌های پژوهشی جدید، تأثیر عملی و چشم‌اندازهای توسعه حرفه‌ای معلمان را نیز تبیین کند.

با توجه به این ملاحظات و با اتکا بر قابلیت‌های تحلیل بیلیومتریک برای نقشه‌برداری از حوزه‌های دانشی، پژوهش حاضر با هدف واکاوی نظام‌مند ادبیات مرتبط با رویکردهای کوچینگ‌محور در تربیت معلم و توسعه حرفه‌ای معلمان طراحی شده است. بر این اساس، این مطالعه در پی پاسخ‌گویی به پرسش‌های پژوهشی زیر است:

۱. الگوی تحول تولیدات علمی مرتبط با رویکردهای کوچینگ‌محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان در دوره زمانی مدنظر چگونه است و چه روندها و خوشه‌های موضوعی غالب در این حوزه قابل شناسایی است؟

¹ Professional Development

² coaching-based approaches

۲. بر پایه شواهد حاصل از تحلیل بیلبیومتری، چه شکاف‌های نظری و کاستی‌های روش‌شناختی در بدنه پژوهش‌های موجود درباره کوچینگ در تربیت معلم قابل تشخیص است و این شکاف‌ها چگونه به‌ویژه در زمینه انتقال مدل‌های غالب غربی به نظام‌های آموزشی متمرکز و بافت‌های متفاوت خود را نشان می‌دهند؟

رویکرد کوچینگ‌محور برای توسعه حرفه‌ای معلمان

در سال‌های اخیر، رویکرد تربیت معلم مبتنی بر کوچینگ به‌عنوان یک استراتژی نوین برای توسعه حرفه‌ای معلمان، توجه قابل‌ملاحظه‌ای را به خود جلب کرده است. این رویکرد به‌جای اتکا به شیوه‌های آموزشی سنتی، بر یادگیری عملی، بازخورد مستمر و همکاری تیمی تأکید دارد و معلمان را در فرآیند یادگیری از طریق عمل قرار می‌دهد (Ivanova et al., 2022).

جدول ۱

ویژگی‌های رویکرد کوچینگ‌محور

یادگیری در حین عمل ^۱	یکی از ویژگی‌های برجسته برنامه‌های درسی کوچینگ‌محور این است که معلمان در حین تدریس واقعی، به بازتاب تجربیات خود پرداخته و از بازخورد همکاران و مربیان برای بهبود مهارت‌های تدریس خود استفاده می‌کنند. این نوع یادگیری، برخلاف مدل‌های سنتی که بیشتر بر آموزش‌های تئوری متمرکز هستند، به یادگیری عملی و کاربردی معلمان منجر می‌شود (Ali et al., 2018; Ivanova et al., 2022).
پشتیبانی مستمر ^۲ و بازخورد ^۳	در برنامه‌های کوچینگ‌محور، معلمان به طور مداوم از بازخوردهای سازنده و بازتابی بهره‌مند می‌شوند که به آنها کمک می‌کند تا عملکرد خود را بهبود بخشند و بر چالش‌های خاص تدریس فائق آیند. این بازخوردها ممکن است از طریق مشاوره‌های حرفه‌ای یا مشاهده مستقیم عملکرد در کلاس ارائه شود. این فرآیند، به تقویت مهارت‌های معلمان در حوزه‌های مختلفی چون مدیریت کلاس، طراحی فعالیت‌های یادگیری و تعامل با دانش‌آموزان کمک می‌کند.
یادگیری مشارکتی ^۴ و همکاری	برنامه‌های کوچینگ‌محور به معلمان این امکان را می‌دهند که در گروه‌های همکارانه مشارکت کنند. این نوع همکاری، تعاملات بین معلمان را افزایش داده و موجب تقویت احساس همبستگی و انگیزه در تیم‌های آموزشی می‌شود. علاوه بر این، این تعاملات به معلمان کمک می‌کند تا از تجربیات یکدیگر بهره‌برداری کرده و راه‌حل‌های نوآورانه برای چالش‌های مشترک پیدا کنند (Adank et al., 2026).
شخصی‌سازی ^۵ و تطبیق با نیازهای معلم	رویکرد کوچینگ‌محور با توجه به نیازهای خاص هر معلم، پشتیبانی شخصی‌سازی‌شده‌ای ارائه می‌دهد. این رویکرد به معلمان این امکان را می‌دهد تا بر نقاط قوت خود تمرکز کرده و چالش‌های خاص در فرآیند تدریس خود را برطرف کنند (Guan et al., 2025). شخصی‌سازی این برنامه می‌تواند در زمینه‌های مختلفی از جمله انتخاب محتوا، روش‌های آموزشی و فرآیند ارزیابی به کار گرفته شود.

برخلاف مدل‌های آموزشی که تمرکز اصلی آن‌ها بر انتقال اطلاعات از معلم به دانش‌آموز است، رویکرد کوچینگ‌محور این امکان را برای معلمان فراهم می‌آورد که مهارت‌های تدریس خود را از طریق بازخوردهای مداوم و مشارکت فعال در فرآیندهای مشترک ارتقا دهند (Lofthouse, 2019).

برنامه‌های کوچینگ‌محور در تربیت معلم از جمله مؤثرترین روش‌ها برای توسعه حرفه‌ای معلمان به شمار می‌آیند. این رویکردها با فراهم کردن فرصت‌های یادگیری عملی، بازخورد مستمر و تعاملات مشارکتی، به معلمان کمک می‌کنند تا مهارت‌های تدریس خود را تقویت کرده و کیفیت آموزش را ارتقاء دهند. علی‌رغم چالش‌ها، این رویکرد در حال رشد است و می‌تواند به‌عنوان یک مدل موفق در تربیت معلمان حرفه‌ای و کارآمد در نظر گرفته شود.

پژوهش‌ها نشان داده‌اند که برنامه‌های کوچینگ‌محور می‌توانند به افزایش اعتماد به نفس و انگیزه معلمان کمک کنند. این امر به ویژه در برنامه‌هایی که شامل ارزیابی و بازخورد مستمر هستند، اهمیت ویژه‌ای دارد. معلمان با دریافت بازخوردهای مثبت و سازنده احساس می‌کنند که در مسیر رشد و پیشرفت هستند و انگیزه بیشتری برای بهبود عملکرد خود پیدا می‌کنند (Katsarou et al., 2026; Adank et al., 2026).

¹ On-the-job Learning

² Continuous Support

³ Feedback

⁴ Collaborative Learning

⁵ Personalization

همچنین برنامه‌های کوچینگ‌محور یکی از مؤثرترین روش‌ها برای رشد حرفه‌ای معلمان هستند. این برنامه‌ها به معلمان این امکان را می‌دهند که به طور مداوم مهارت‌های خود را بهبود بخشند و با روش‌های جدید تدریس و استراتژی‌های نوین آشنا شوند. مطالعات نشان داده‌اند که این رویکردها می‌توانند تأثیر قابل توجهی بر کیفیت تدریس و ارتقاء یادگیری دانش‌آموزان داشته باشند (Guan et al., 2025).

افزون بر این، یکی از بزرگترین چالش‌های موجود در برنامه‌های سنتی تربیت معلم، شکاف میان آموزش نظری و عمل در کلاس درس است. برنامه‌های کوچینگ‌محور این شکاف را کاهش می‌دهند، زیرا معلمان در حین تدریس واقعی و در تعامل با دانش‌آموزان، تجربه‌های خود را بازتاب می‌دهند و از مشورت‌های مربیان و همکاران خود استفاده می‌کنند (Ali et al., 2018; Ivanova et al., 2022). در شکل ۱، مزایای رویکرد کوچینگ‌محور ارائه شده است.

شکل ۱

مزایای رویکرد کوچینگ‌محور در توسعه حرفه‌ای معلمان

روش پژوهش

در این پژوهش از روش تحلیل بیلیومتریک برای بررسی روندهای علمی و روابط موضوعی در حوزه رویکرد کوچینگ‌محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان استفاده شد. به منظور گردآوری داده‌ها، پایگاه استنادی اسکوپوس به عنوان منبع اصلی استخراج داده‌های کتاب‌شناختی انتخاب شد. این انتخاب بر مبنای ملاحظات روش‌شناختی و فنی صورت گرفته است.

جدول ۲

معیارهای انتخاب و ویژگی‌های مجموعه داده در تحلیل بیلیومتریک

مؤلفه	توضیحات
نوع مطالعه	تحلیل بیلیومتریک
پایگاه داده	Scopus
حوزه موضوعی جستجو	رویکرد کوچینگ‌محور در تربیت معلم و توسعه حرفه‌ای معلمان
رشته جستجو	("teacher education" OR "teacher preparation" OR "pre-service teacher training" OR "teacher training programs") AND ("coaching" OR "instructional coaching" OR "mentor coaching" OR "coaching-based programs") AND ("professional development" OR "professional growth" OR "career development")
بازه زمانی	۲۰۲۶ تا ۱۹۹۵
نوع اسناد	همه انواع اسناد نمایه‌شده در پایگاه اسکوپوس

زبان اسناد	بدون محدودیت زبانی؛ همه زبان‌های موجود در پایگاه در نظر گرفته شدند
معیار ورود	اسنادی که بر اساس رشته جستجوی تعریف‌شده در پایگاه Scopus بازیابی شدند و از نظر موضوعی با حوزه تربیت معلم، کوچینگ و توسعه حرفه‌ای مرتبط بودند
معیار خروج	اسناد تکراری، رکوردهای ناقص و مواردی که پس از پاک‌سازی داده‌ها فاقد اطلاعات کتاب‌شناختی لازم برای تحلیل بودند
پردازش داده‌ها	پاک‌سازی داده‌ها، حذف موارد تکراری و یکسان‌سازی نام نویسندگان در Excel
ابزار تحلیل	Excel و VOSviewer
تعداد نهایی اسناد	۱۹۷ سند

نخست، جامعیت پوشش بین‌رشته‌ای: اسکوپوس دامنه وسیعی از نشریات علمی را در حوزه‌های کلیدی مرتبط با این پژوهش، از جمله علوم تربیتی، مدیریت آموزشی، روان‌شناسی تربیتی و مطالعات توسعه حرفه‌ای پوشش می‌دهد. این گستردگی برای تحلیل یک حوزه موضوعی میان‌رشته‌ای مانند «رویکرد کوچینگ‌محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان» ضروری است، زیرا این رویکرد به طور طبیعی با مباحث مختلفی در این رشته‌ها در هم تنیده است. پژوهش‌های پیشین نیز بر استفاده گسترده و مفید اسکوپوس در مطالعات بیبلیومتریک، به‌ویژه در حوزه علوم اجتماعی و آموزشی، تأکید کرده‌اند (Hallinger & Chatpinyakoo, 2019).

دوم، کیفیت و استانداردسازی داده‌ها: اسکوپوس به دلیل فرآیندهای ارزیابی دقیق نشریات، مجموعه‌ای از مقالات علمی با کیفیت بالا را نمایه‌سازی می‌کند. همچنین، ساختار استاندارد و غنی داده‌های کتاب‌شناختی آن (شامل اطلاعات کامل استنادی، چکیده، کلیدواژه‌ها، وابستگی سازمانی نویسندگان و اطلاعات استنادی) امکان تحلیل‌های دقیق و نظام‌مند را فراهم می‌آورد. این ویژگی برای تحلیل‌هایی چون هم‌رخدادی کلیدواژه‌ها، هم‌نویسندگی و شناسایی پژوهشگران و مقالات کلیدی، حیاتی است و سازگاری بالایی با نرم‌افزارهای تخصصی تحلیل بیبلیومتریک مانند VOSviewer و Bibliometrix دارد (Hallinger, & Kovačević, 2019).

سوم، مقایسه با سایر پایگاه‌ها: در حالی که پایگاه وب آف ساینس نیز از اعتبار بالایی برخوردار است، مطالعات مقایسه‌ای نشان داده‌اند که اسکوپوس در حوزه علوم اجتماعی و برخی زیرشاخه‌های مرتبط با آموزش، پوشش وسیع‌تری دارد. با وجود همپوشانی قابل‌توجه میان این دو پایگاه، اسکوپوس در عمل امکان دسترسی به مجموعه بزرگ‌تری از تحقیقات مرتبط را فراهم می‌آورد (Mongeon & Paul-Hus, 2016). بنابراین، با در نظر گرفتن این موارد، استفاده از اسکوپوس به‌عنوان منبع داده، از منظر جامعیت موضوعی، کیفیت اطلاعات، و سازگاری فنی با ابزارهای تحلیل علم‌سنجی، رویکردی روش‌مند و قابل دفاع برای این پژوهش محسوب می‌شود.

جستجو در این پایگاه با استفاده از رشته جستجوی ترکیبی زیر انجام شد:

("teacher education" OR "teacher preparation" OR "pre-service teacher training" OR "teacher training programs") AND ("coaching" OR "instructional coaching" OR "mentor coaching" OR "coaching-based programs") AND ("professional development" OR "professional growth" OR "career development")

این رشته جستجو شامل اصطلاحات کلیدی مرتبط با تربیت معلم، کوچینگ و توسعه حرفه‌ای معلمان است و شامل مقالات منتشر شده در بازه زمانی ۱۹۹۵ تا ۲۰۲۶ می‌شود. در این پژوهش، تمامی انواع اسناد منتشر شده در این بازه زمانی مورد بررسی قرار گرفت و داده‌ها به زبان‌های مختلف جمع‌آوری شد که در نهایت به ۱۹۷ سند نهایی برای تحلیل منجر شد. پس از استخراج داده‌ها، فایل‌های کتاب‌شناختی در نرم‌افزار Excel پردازش (پاک‌سازی داده‌ها، حذف اسناد تکراری و یکسان‌سازی نام مؤلفان) و آماده تحلیل بیبلیومتریک شدند. تحلیل‌های توصیفی به منظور بررسی توزیع زمانی مقالات، توزیع موضوعی و روند تولید علم در این حوزه انجام شد. علاوه بر این، برای تحلیل شبکه‌ای داده‌ها و شبیه‌سازی روابط بین اسناد، از

نرم افزار VOSviewer استفاده شد. این نرم افزار به کمک روش های تحلیل هم نویسنده گی و هم رخداد کلیدواژه ها، شبکه های ارتباطی میان اسناد و مفاهیم اصلی را ترسیم کرد.

شکل ۲

فرآیند تحلیل بیبلیومتریک

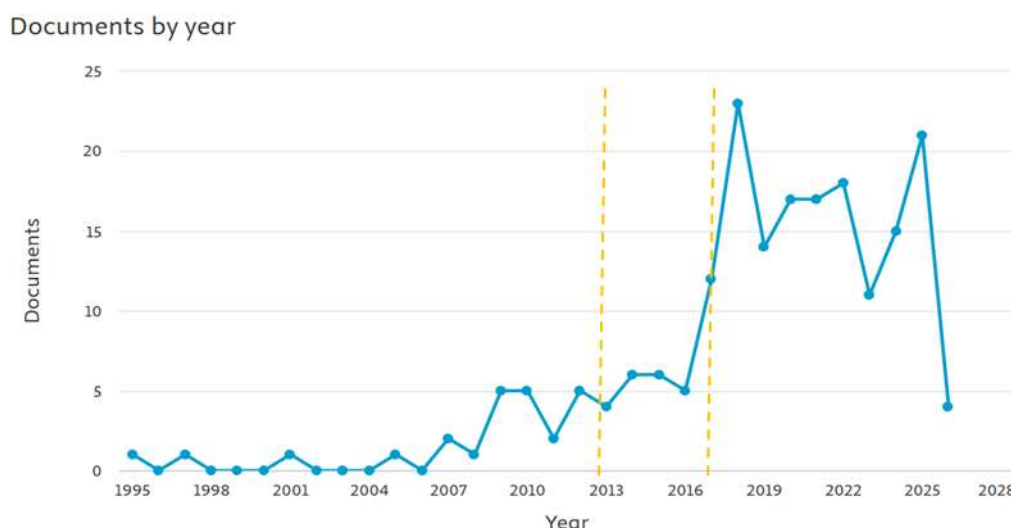
یافته ها

تحلیل روند تولید علم در حوزه رویکرد کوچینگ محور در تربیت و توسعه حرفه ای معلمان نشان دهنده رشد چشمگیر در تعداد مقالات منتشر شده در این حوزه در طی سال های اخیر است. نمودار ۱ مربوط به تعداد مقالات منتشر شده در بازه زمانی ۱۹۹۵ تا ۲۰۲۶، تحولات عمده ای را در تولید علم این حوزه نمایان می سازد.

در سال های اولیه (۱۹۹۵ تا ۲۰۱۳)، تولید علمی در این زمینه بسیار محدود بود و تعداد مقالات منتشر شده در هر سال به طور متوسط کمتر از ۵ مقاله بوده است. این روند ثابت و کم تعداد، نمایانگر گام های اولیه پژوهش هایی در حوزه کوچینگ محور در تربیت معلم است، که به نظر می رسد به علت ناشناخته بودن و کم توجهی پژوهشگران به این رویکرد بوده است.

اما از سال ۲۰۱۳ به بعد، شاهد یک افزایش قابل توجه در تعداد مقالات منتشر شده هستیم. این رشد سریع در تولید علم به ویژه در سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۲۲ مشهود است که تعداد مقالات به بیش از ۲۰ مقاله در سال رسید. این تغییر چشمگیر می تواند به دلیل توجه بیشتر پژوهشگران و متخصصان به مفهوم کوچینگ در تربیت معلم، پذیرش این رویکرد در سیاست گذاری های آموزشی و ضرورت های نوین توسعه حرفه ای معلمان باشد. نمودار رشد همچنین نشان می دهد که در سال های اخیر (از ۲۰۱۹ به بعد)، روند تولید علم همچنان ادامه یافته، اما با نوسان هایی همراه بوده است که ممکن است ناشی از تحولات جدید در حوزه های آموزشی جهانی، اولویت های پژوهشی متغیر و افزایش رقابت در تولید مقالات علمی باشد.

روند رشد تولید علم نشان دهنده رشد سریع و قابل توجه در توجه علمی به رویکرد کوچینگ محور در تربیت و توسعه حرفه ای معلمان از سال ۲۰۱۳ به بعد است. این افزایش می تواند نشان دهنده گسترش پذیرش این رویکرد در کشورهای مختلف و در میان پژوهشگران، دست اندرکاران تربیت معلم و سیاست گذاران آموزشی باشد. افزون بر این، این روند رشد به وضوح نشان می دهد که رویکرد کوچینگ محور به عنوان یک استراتژی مؤثر در توسعه حرفه ای معلمان به تدریج مورد توجه بیشتری قرار گرفته و در حال تبدیل شدن به یکی از مباحث کلیدی در حوزه تربیت معلم است.

نمودار ۱

روند رشد تولید علم در حوزه رویکرد کوچینگ محور در تربیت معلم

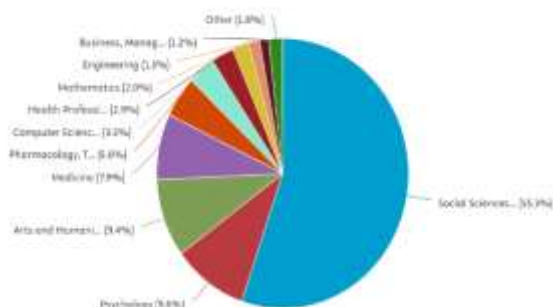
تحلیل توصیفی اسناد منتشر شده در زمینه رویکرد کوچینگ محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس سه معیار حوزه موضوعی، نوع سند و وابستگی سازمانی، انجام شد:

حوزه موضوعی: تحلیل توزیع اسناد بر اساس حوزه‌های موضوعی نشان می‌دهد، بیشترین سهم از اسناد منتشر شده در این زمینه متعلق به علوم اجتماعی است که ۵۵/۳٪ از کل اسناد را به خود اختصاص داده است. این امر تأکید بر اهمیت پژوهش‌های مرتبط با تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان در این حوزه دارد، که به‌طور خاص به نقش کلیدی علوم اجتماعی در بررسی و تحلیل فرآیندهای تربیتی و آموزشی اشاره دارد. پس از آن، حوزه‌های روانشناسی با ۹/۶٪ و هنر و انسان‌شناسی با ۹/۴٪ در رتبه‌های بعدی قرار دارند. این توزیع نشان‌دهنده تأثیر روانی و فرهنگی مرتبط با کوچینگ و تربیت معلمان است، چرا که رویکردهای روانشناختی و انسان‌شناسی به تحلیل ابعاد فردی و اجتماعی تربیت معلمان کمک می‌کنند. سایر حوزه‌ها نظیر پزشکی ۷/۹٪، داروسازی و علوم سلامت ۵٪ و علوم کامپیوتر ۳/۵٪ نیز در این زمینه اسنادی منتشر کرده‌اند، اما سهم کمتری از مجموع اسناد را به خود اختصاص داده‌اند.

نوع سند: در تحلیل نوع اسناد، مقالات علمی با ۸۲/۲٪ بیشترین سهم را دارند که نشان‌دهنده ترجیح پژوهشگران به انتشار نتایج پژوهش‌های خود در قالب مقالات علمی است. این انتخاب به دلیل معتبر بودن مقالات علمی در ارزیابی نتایج پژوهش‌ها و ارائه شواهد مستند علمی در زمینه‌های مختلف تربیت معلم و کوچینگ است. پس از مقالات علمی، فصل‌های کتاب با ۹/۱٪ و مقالات کنفرانس با ۲٪ در رده‌های بعدی قرار دارند.

وابستگی سازمانی: از نظر وابستگی سازمانی، دانشگاه ویرجینیا با بیشترین تعداد سند (۶ سند) منتشر شده در سال در صدر قرار دارد. این امر نشان‌دهنده پیشتازی این دانشگاه در انجام پژوهش‌های مرتبط با تربیت معلم و کوچینگ است. پس از آن، دانشگاه تگزاس در آستین و دانشگاه جرج میسون به ترتیب با بیش از ۴ سند در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند. این نتایج نشان‌دهنده فعالیت‌های برجسته دانشگاه‌های آمریکایی در زمینه کوچینگ و توسعه حرفه‌ای معلمان است. علاوه بر این، دانشگاه‌های بین‌المللی مانند دانشگاه موناخ از استرالیا و دانشگاه زوریخ از سوئیس نیز به‌طور قابل توجهی در این حوزه مشارکت داشته‌اند که نشان‌دهنده گسترش جهانی توجه به رویکرد کوچینگ محور در تربیت معلمان است.

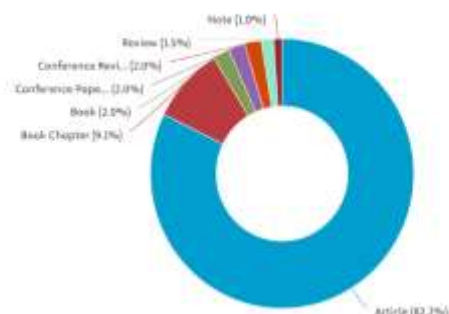
Documents by subject area

نمودار ۳

توزیع اسناد بر حسب حوزه موضوعی

Documents by type

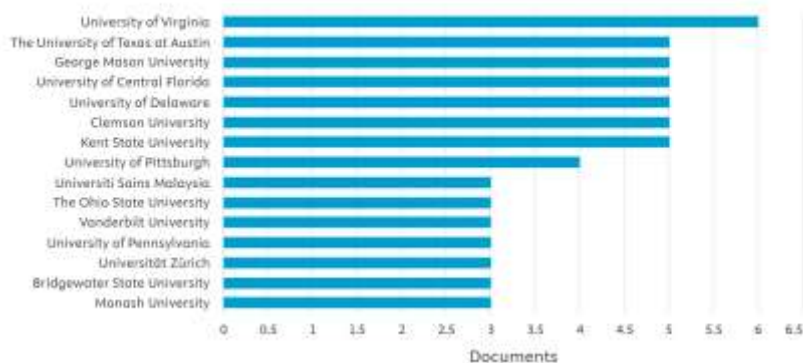
نمودار ۲

توزیع اسناد بر حسب نوع سند

نتایج این تحلیل نشان‌دهنده رشد سریع و قابل توجه توجه علمی جهانی به رویکرد کوچینگ‌محور در تربیت معلمان و توسعه حرفه‌ای آن‌ها است. بیشترین پژوهش‌ها در حوزه‌های علوم اجتماعی و روانشناسی متمرکز بوده و عمده تولیدات علمی نیز در قالب مقالات علمی منتشر شده‌اند. همچنین، دانشگاه‌های آمریکایی، به‌ویژه دانشگاه ویرجینیا و دانشگاه تگزاس، در تولید دانش علمی در این حوزه پیش‌تاز هستند. این روند نشان می‌دهد که توجه به پژوهش‌های کوچینگ‌محور نه تنها در آمریکا بلکه در سطح بین‌المللی در حال گسترش است و پژوهشگران و دانشگاه‌ها در کشورهای مختلف به‌طور فزاینده‌ای به این رویکردها توجه دارند.

Documents by affiliation

Compare the document counts for up to 15 affiliations.

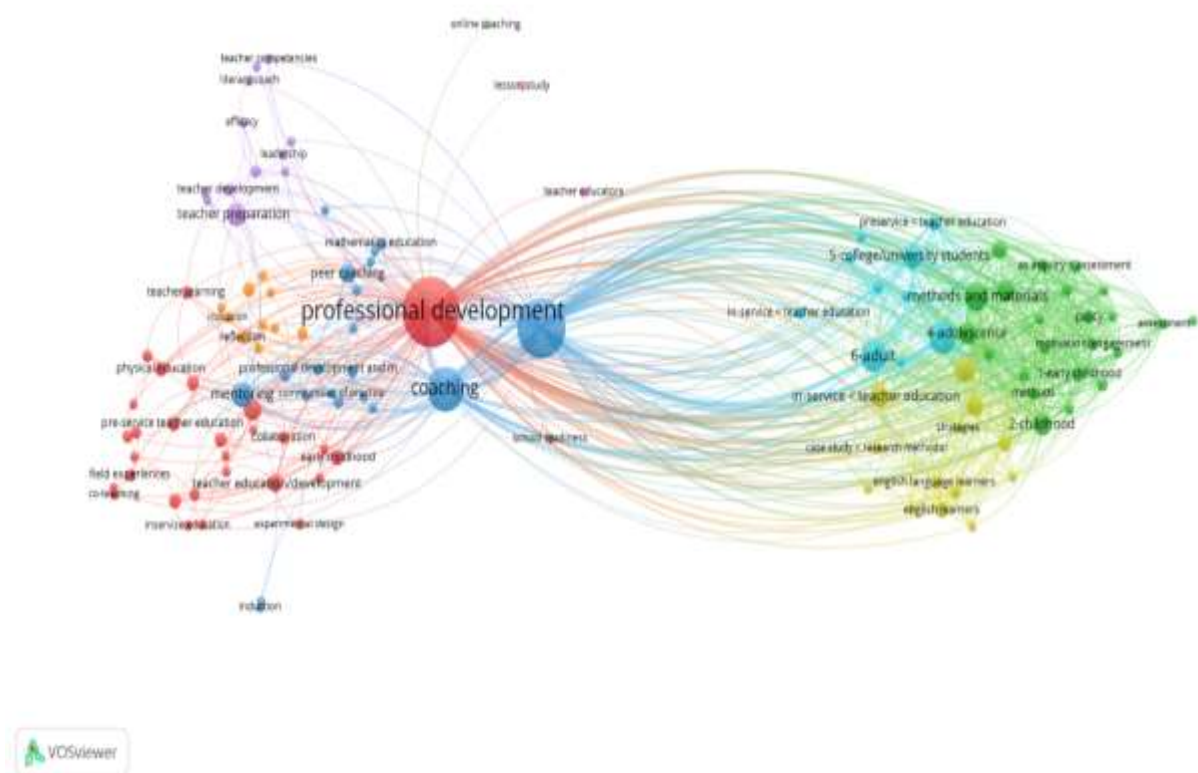
نمودار ۴

توزیع اسناد بر اساس وابستگی سازمانی

تحلیل‌های هم‌رخدادی، روندها و ترندهای حوزه کوچینگ‌محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان

تحلیل هم‌رخدادی در حوزه رویکرد کوچینگ‌محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان، روندهای علمی و ترندهای اصلی در حوزه تربیت معلم و کوچینگ‌محور را مورد بررسی قرار می‌دهد. این تحلیل، بر اساس شبکه‌های هم‌رخدادی مفاهیم و تحولات زمانی در پژوهش‌ها انجام شده و نتایج آن حاکی از رشد چشمگیر و توجه روزافزون به این حوزه در سال‌های اخیر است.

تحلیل هم‌رخدادی: نشان‌دهنده ارتباطات پیچیده و گسترده میان مفاهیم اصلی رویکرد کوچینگ‌محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان است. نمودار ۵ هم‌رخدادی مفاهیم نشان‌دهنده ارتباطات پیچیده و در حال گسترش میان مفاهیم کلیدی در زمینه رویکرد کوچینگ‌محور و توسعه حرفه‌ای معلمان است. رنگ‌ها در این نمودار به وضوح نمایانگر تفاوت‌های مفهومی و گرایش‌های مختلف پژوهشی در این حوزه هستند. مفاهیم مانند توسعه حرفه‌ای معلمان (قرمز)، کوچینگ و منتورینگ (آبی)، آموزش ضمن خدمت (زرد و نارنجی)، آمادگی معلمان و رهبری (بنفش) و استراتژی‌های نوین تدریس (سبز)، هر یک به نوبه خود در فرآیندهای مختلف تربیت معلمان و ارتقاء کیفیت آموزش نقش بسزایی دارند. این تحلیل‌ها به ما کمک می‌کنند تا چشم‌اندازهای پژوهشی آینده در این حوزه را شفاف‌تر درک کرده و به توسعه استراتژی‌های مؤثرتر در آموزش معلمان ادامه دهیم.

نمودار ۵

تحلیل هم‌رخدادی مفاهیم اصلی در پژوهش‌های رویکرد کوچینگ‌محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان

رنگ قرمز در نمودار ۵ به مفهوم توسعه حرفه‌ای معلمان اشاره دارد که به وضوح در مرکز توجه قرار دارد. این نود مرکزی به مفاهیم مرتبط با رشد و بهبود مستمر معلمان اشاره دارد و نشان‌دهنده تأکید پژوهش‌ها بر فرآیندهای آموزش و پشتیبانی مستمر است. در این بخش، مفاهیمی مانند آموزش معلمان پیش‌خدمت^۱ و آموزش ضمن خدمت^۲ ارتباطات زیادی دارند، که بر یادگیری مادام‌العمر و توانمندسازی معلمان در طول دوران حرفه‌ای تأکید دارند.

رنگ‌های زرد و نارنجی در نمودار ۵ به آموزش ضمن خدمت اشاره دارند. این رنگ‌ها نمایانگر تأکید بر یادگیری مستمر و آموزش‌های تخصصی برای معلمان شاغل هستند. این مفاهیم به طور خاص بر پشتیبانی مستمر و بهبود مهارت‌های معلمان در

^۱ Pre-service Teacher Education

^۲ In-service Teacher Education

حین خدمت تأکید دارند. آموزش‌های ضمن خدمت به معلمان این امکان را می‌دهند تا با روش‌های نوین آموزشی و تکنیک‌های جدید تدریس آشنا شوند و به طور مداوم به بهبود کیفیت تدریس بپردازند.

در این میان، یکی از نکات حائز اهمیت در تحلیل شبکه هم‌رخدادی واژگان، تفکیک مفهومی میان دو مقوله آموزش ضمن خدمت و توسعه حرفه ای معلمان است. اگرچه در ادبیات عمومی مدیریت آموزشی، این دو مفهوم گاه به‌عنوان مترادف و همپوشان به کار می‌روند، اما در بافت «رهبری بازگشت به مسیر»^۱، این تمایز نه‌تنها یک ضرورت روش‌شناختی، بلکه یک ضرورت راهبردی است (Murphy & Meyers, 2007؛ Murphy, 2008). در حالی که آموزش حین خدمت به‌عنوان یک مداخله «مبتنی بر نیاز» و «ضروری» تعریف می‌شود که با هدف اصلاح فوری نقایص عملکردی و ارتقای شایستگی‌های پایه معلمان در محیط‌های آموزشی بحرانی به کار گرفته می‌شود (Leithwood et al., 2010؛ Leithwood & Strauss, 2009).

توسعه حرفه‌ای معلمان یک فرآیند «سیستمی»، «طولی» و «رشدمحور» است که بر نهادینه‌سازی فرهنگ یادگیری حرفه‌ای و ارتقای مستمر کیفیت تدریس تمرکز دارد (Fullan, 2007؛ Hargreaves & O'Connor, 2018). از منظر رهبری بازگشت به مسیر، رهبران مدارس ناچارند میان این دو رویکرد توازن ایجاد کنند؛ به‌طوری‌که مداخلات آموزشی کوتاه‌مدت را برای تثبیت وضعیت و رفع فوریت‌های عملکردی به کار گرفته و همزمان، مسیرهای توسعه حرفه‌ای بلندمدت را برای جلوگیری از سقوط مجدد به وضعیت پیشین و تثبیت پایداری سازمانی پی‌ریزی نمایند.

رنگ آبی نمایانگر مفاهیم کوچینگ و منتورینگ است که در فرآیند تربیت معلمان به شدت مورد توجه قرار دارند. این مفاهیم به وضوح در کنار هم قرار دارند و نشان‌دهنده پشتیبانی حرفه‌ای مستمر و بازخورد سازنده در مسیر رشد و توسعه مهارت‌های تدریس معلمان هستند. این مفاهیم همچنین به آموزش معلمان در سطوح مختلف و روش‌های حمایتی از معلمان در دوران‌های مختلف شغلی اشاره دارند. کوچینگ و منتورینگ به‌عنوان راهی برای انتقال دانش عملی و تجارب معلمان با تجربه‌تر به معلمان جدید و در حال رشد شناخته می‌شود.

رنگ بنفش نمایانگر مفاهیم آمادگی معلمان^۲، توسعه معلمان و رهبری معلمان^۳ است. این رنگ‌ها به وضوح نشان‌دهنده مفاهیم پایه‌ای در آموزش معلمان و استفاده از رهبری در تربیت معلمان هستند. این مفاهیم به توانمندسازی معلمان در پیشبرد اهداف آموزشی و هدایت تیم‌های آموزشی اشاره دارند. این بخش‌ها همچنین به کارایی و اثربخشی معلمان و صلاحیت‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان اشاره دارند که نشان‌دهنده اهمیت آمادگی اولیه معلمان و رهبری آن‌ها در کلاس درس است.

رنگ سبز در نمودار ۵ به روش‌ها و استراتژی‌های نوین تدریس^۴ اشاره دارد. این رنگ نشان‌دهنده گسترش استفاده از روش‌های نوآورانه در فرآیندهای آموزشی است که می‌تواند به معلمان کمک کند تا مهارت‌های تدریس خود را تقویت کنند و یادگیری دانش‌آموزان را بهبود دهند. این مفاهیم به وضوح بر استفاده از ابزارهای نوین، فناوری‌های آموزشی و متدهای تدریس مبتنی بر پژوهش برای ارتقای کیفیت آموزش تأکید دارند.

علاوه بر این، تحلیل هم‌رخدادی مفاهیم در نمودار ۵ نشان می‌دهد که ساختار دانشی پژوهش‌های مرتبط با رویکرد کوچینگ‌محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان، دارای سازمانی نسبتاً متمرکز و هسته‌محور است. بر اساس شاخص قدرت پیوند کل^۵ (TLS) به‌عنوان نشانگر شدت پیوندهای شبکه‌ای، مفهوم توسعه حرفه ای با ۸۸ رخداد و مقدار TLS=۳۶۶ مرکزی‌ترین و پرقدرت‌ترین گره شبکه محسوب می‌شود. پس از آن، آموزش معلمان با ۶۲ رخداد و TLS=۲۹۹ در جایگاه دوم قرار دارد. مقادیر بالای قدرت پیوند این دو مفهوم نشان می‌دهد که ادبیات این حوزه عمدتاً حول پیوند میان توسعه حرفه‌ای و

¹ Turnaround Leadership

² Teacher Preparation

³ Teacher Leadership

⁴ New Teaching Methods and Strategies

⁵ Total Link Strength

آموزش معلم سازمان یافته و این دو، بیشترین نقش را در اتصال سایر مفاهیم ایفا می‌کنند؛ به بیان دیگر، از منظر مرکزیت درجه و شدت ارتباطات، این دو مفهوم ستون فقرات شبکه را تشکیل می‌دهند.

در سطح بعدی شبکه، مفاهیمی همچون راهبردهای آموزشی^۱ (TLS=۱۶۳)، کوچینگ (TLS=۱۴۵)، روش‌ها و مواد آموزشی^۲ (TLS=۱۲۵) و بازاندیشی تربیت معلم^۳ (TLS=۱۱۸) قرار دارند که بیانگر پیوند عمیق میان کوچینگ، بهبود راهبردهای تدریس و بازاندیشی حرفه‌ای هستند. هرچند مفهوم کوچینگ از نظر تعداد رخداد (۳۶ مورد) جایگاه قابل توجهی دارد، اما مقایسه قدرت پیوند آن با مفاهیم کلان‌تر نشان می‌دهد که کوچینگ بیشتر در نسبت با چارچوب‌های گسترده‌تر توسعه حرفه‌ای و آموزش معلم معنا یافته است تا به‌عنوان یک حوزه مستقل. همچنین مفاهیمی مانند آموزش معلم ضمن خدمت^۴ (TLS=۸۷)، آموزش معلمان مدرسه محور^۵ (TLS=۸۸) و منتورینگ در آموزش معلمان^۶ (TLS=۷۷) نشان‌دهنده تراکم ارتباطی در خوشه‌های مرتبط با آموزش ضمن خدمت و آموزش مدرسه‌محور هستند. نشان می‌دهند که بعد بازاندیشی، آموزش مدرسه‌محور، آموزش ضمن خدمت و منتورینگ، خوشه‌های مهم و به‌هم‌پیوسته‌ای را در ساختار دانشی این حوزه تشکیل می‌دهند.

در سطحی دیگر، حضور مفاهیمی مانند زبان آموزان^۷ با ۴ رخداد و TLS=۶۵ آمادگی معلمان^۸ با ۱۰ رخداد و TLS=۱۹، و نیز منتورینگ با ۱۲ رخداد و TLS=۳۴ نشان می‌دهد که شبکه پژوهشی، علاوه بر هسته اصلی، به حوزه‌های کاربردی‌تر و تخصصی‌تری نیز امتداد یافته است؛ با این تفاوت که شدت پیوند این مفاهیم به‌اندازه مفاهیم مرکزی نیست. بنابراین، از منظر ساختار شبکه‌ای، می‌توان گفت که ادبیات این حوزه هنوز به‌طور کامل متنوع و پراکنده نشده، بلکه حول چند مفهوم محوری متمرکز است و این امر، تراکم بالای ارتباطات در هسته مرکزی و تراکم پایین‌تر در لایه‌های پیرامونی را نشان می‌دهد.

جدول ۳

شاخص‌های فراوانی رخداد و قدرت پیوند کل مفاهیم کلیدی در شبکه هم‌رخدادی

مفهوم (Keyword)	فراوانی رخداد Occurrence	قدرت پیوند کل Total Link Strength (TLS)
Professional Development	۸۸	۳۶۶
Teacher Education	۶۲	۲۹۹
Instructional Strategies	۱۸	۱۶۳
6-Adult	۱۹	۱۴۷
Coaching	۳۶	۱۴۵
Methods and Materials	۱۵	۱۲۵
Reflection < Teacher Education	۱۰	۱۱۸
School-Based < Teacher Education	۷	۸۸
In-Service < Teacher Education	۹	۸۷
Mentoring < Teacher Education	۶	۷۷
Language Learners	۴	۶۵
Mentoring	۱۲	۳۴
Teacher Preparation	۱۰	۱۹

^۱ Instructional strategies

^۲ Methods and Materials

^۳ Reflection < Teacher Education

^۴ In-Service < Teacher Education

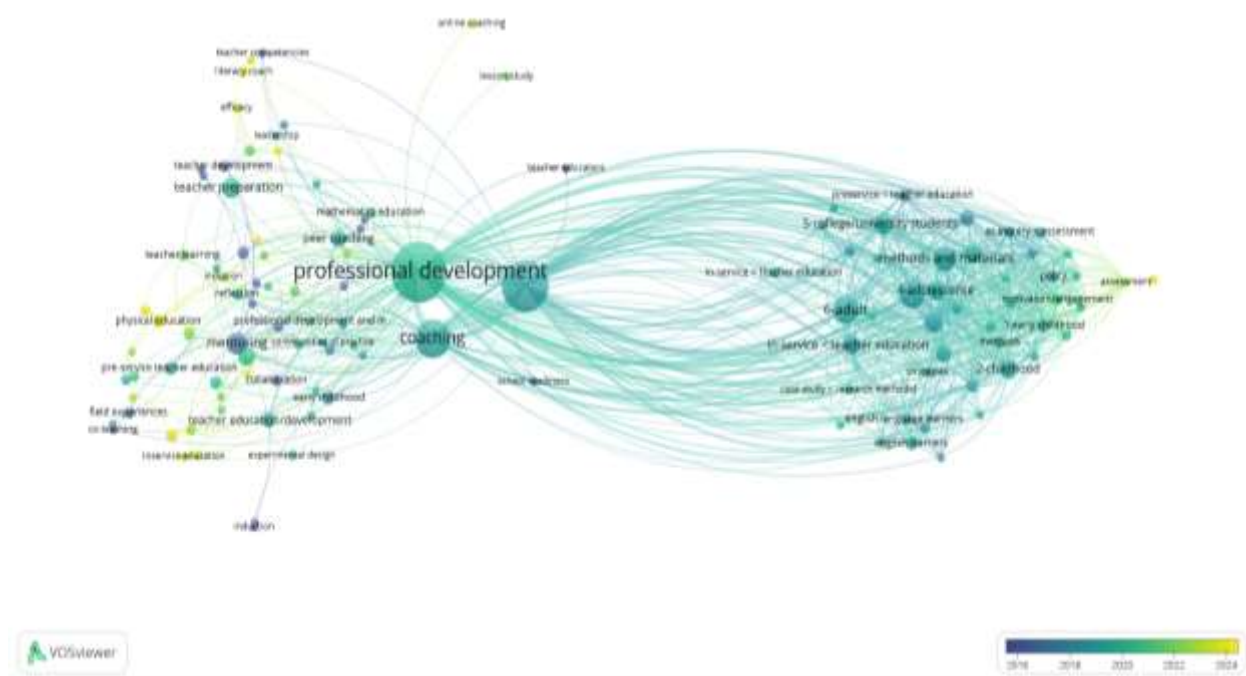
^۵ School-Based < Teacher Education

^۶ Mentoring < Teacher Education

^۷ Language Learners

^۸ Teacher Preparation

تحلیل روندهای زمانی: با توجه به گره‌های رنگی که در نمودار ۶ مشاهده می‌شود، به نظر می‌رسد که از سال ۲۰۱۶ به بعد توجه پژوهشگران به کوچینگ و توسعه حرفه‌ای معلمان به طور چشمگیری افزایش یافته است. این تغییرات رنگی نشان‌دهنده روند افزایشی و تحولات جدید در توجه به این مفاهیم در پژوهش‌های علمی هستند که به توسعه پژوهش‌های مبتنی بر تجربیات عملی در این حوزه اشاره دارد.

تحلیل هم‌خدادی مفاهیم اصلی در پژوهش‌های رویکرد کوچینگ‌محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس زمان

نمودار ۶ نشان می‌دهد که توسعه حرفه‌ای معلمان و کوچینگ به‌عنوان مفاهیم اصلی در حال شکل‌گیری یک شبکه پیچیده و به هم پیوسته از مفاهیم مرتبط هستند. این مفاهیم ارتباطات زیادی با سایر مفاهیم مانند متاورینگ، یادگیری معلمان، آموزش پیش‌خدمت، ارزیابی و استراتژی‌های تدریس نوین دارند. همچنین، تغییرات رنگ‌ها و گرہ‌ها در نمودار نشان‌دهنده روند افزایش توجه به این حوزه‌ها از سال ۲۰۱۶ به بعد است، که به وضوح نشان‌دهنده تحولات علمی و گسترش پژوهش‌های مبتنی بر کوچینگ در سطوح مختلف آموزشی است.

ترندهای جدید و پیشرفت‌های پژوهشی در حوزه رویکرد کوچینگ محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان

افزون بر این، تحلیل هم‌رخدادی و روندهای علمی اخیر در زمینه رویکرد کوچینگ محور در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان نشان‌دهنده تحولات چشمگیر و ترندهای جدید در رویکردهای پژوهشی است. این ترندها نمایانگر تغییرات اساسی در نحوه ارزیابی تأثیر کوچینگ و فعالیت‌های حرفه‌ای معلمان هستند و به وضوح بیانگر گسترش دامنه پژوهش‌ها به ابعاد مختلف یادگیری و تدریس در محیط‌های آموزشی است. این افزایش توجه به کوچینگ و توسعه حرفه‌ای به ویژه در سال‌های اخیر به تغییرات جهانی در نیازهای آموزشی، پذیرش بیشتر رویکردهای نوین در تدریس و ارتقاء نقش معلمان به‌عنوان رهبران آموزشی مرتبط است. همچنین، تأثیر پاندمی کووید-۱۹ و تغییرات جهانی در سیستم‌های آموزشی، به رشد و تحول در پژوهش‌ها و نیاز به استراتژی‌های تدریس آنلاین و از راه دور در دوران پساکوید اشاره دارد (Bieri Buschor et al., 2023; Fernández-Batanero et al., 2022).

رشد چشمگیر مفاهیم ارزیابی و انگیزش

در پژوهش‌های اخیر، مفاهیم ارزیابی^۱ و انگیزش^۲ و مشارکت^۳ به طور فزاینده‌ای به بخش‌های کلیدی و محوری در پژوهش‌های علمی حوزه تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان تبدیل شده‌اند. این مفاهیم نه تنها در کانون توجه پژوهشگران قرار دارند، بلکه ابزارها و روش‌های مرتبط با آن‌ها به اندازه‌گیری دقیق‌تر تأثیر کوچینگ و فعالیت‌های حرفه‌ای معلمان در بهبود عملکرد آموزشی کمک می‌کنند. به ویژه، توجه به ارزیابی عملکرد معلمان و تأثیر آن بر یادگیری دانش‌آموزان در روش‌های تدریس و ارزیابی مبتنی بر کوچینگ به طور چشمگیری در حال گسترش است. در این راستا، انگیزش معلمان به‌عنوان یک عامل حیاتی در توسعه حرفه‌ای معلمان مورد بررسی قرار گرفته است. پژوهش‌ها به شناسایی عواملی پرداخته‌اند که می‌توانند مشارکت فعال‌تر معلمان را در فرآیندهای آموزشی و یادگیری مداوم آن‌ها ترغیب کنند. به‌عنوان یک محرک کلیدی، انگیزش معلمان نقش برجسته‌ای در بهبود مستمر و توسعه حرفه‌ای آن‌ها دارد. علاوه بر این، پیشرفت‌های اخیر در ارزیابی تأثیر کوچینگ، به ویژه در زمینه بازخوردهای مستمر و ارزیابی‌های مبتنی بر عملکرد معلمان که به صورت دائمی در محیط‌های یادگیری مختلف انجام می‌شود، از مباحث کلیدی مورد توجه در این پژوهش‌ها است. این پیشرفت‌ها به معلمان این امکان را می‌دهند که به طور مؤثرتر بر پیشرفت‌های حرفه‌ای خود نظارت کنند و از بازخوردهای دقیق برای ارتقاء کیفیت تدریس و بهبود عملکرد خود بهره‌برداری نمایند.

توجه به استراتژی‌های تدریس نوین و ابزارهای ارزیابی دیجیتال

یکی از ترندهای قابل توجه که در پژوهش‌های اخیر به وضوح مشاهده می‌شود، توجه به استراتژی‌های تدریس نوین و ابزارهای ارزیابی دیجیتال است. این تحولات نمایانگر تغییرات اساسی در رویکردهای سنتی تدریس و ارزیابی هستند که به سمت تعامل آنلاین و یادگیری دیجیتال گرایش پیدا کرده‌اند. ابزارهای دیجیتال به معلمان این امکان را می‌دهند تا با استفاده از پلتفرم‌های آنلاین^۴ و نرم‌افزارهای ارزیابی دیجیتال^۵، عملکرد دانش‌آموزان را به طور مؤثرتر ارزیابی کرده و در ارتقای یادگیری مشارکتی تأثیرگذار باشند (Fernández-Batanero et al., 2022). استفاده از فناوری‌های آموزشی، مانند پلتفرم‌های یادگیری آنلاین و برنامه‌های مدیریت کلاس دیجیتال، نه تنها در فرآیند آموزش معلمان بلکه در توسعه و ارزیابی مهارت‌های حرفه‌ای آنان نیز تأثیرگذار است. این ابزارها به معلمان کمک می‌کنند تا از فرصت‌های یادگیری مداوم بهره‌برداری کرده و مهارت‌های خود را در

¹ Assessment

² Motivation

³ Engagement

⁴ online platforms

⁵ digital assessment tools

استفاده از فناوری‌های نوین تقویت نمایند. ابزارهای ارزیابی دیجیتال با جمع‌آوری داده‌های مداوم و آنالیز لحظه‌ای^۱، این امکان را به معلمان می‌دهند که به طور مستمر بر عملکرد خود نظارت کرده و بازخورد فوری به دانش‌آموزان و خود ارائه دهند. این ویژگی‌ها به معلمان کمک می‌کنند تا در فرآیند ارزیابی و پشتیبانی از یادگیری دانش‌آموزان دقیق‌تر عمل کرده و بهبودهای سریع و مؤثر ایجاد کنند. در نتیجه، این ابزارها نه تنها در تسهیل فرآیند تدریس و یادگیری تأثیرگذارند بلکه نقش مهمی در ارتقای کیفیت آموزش و یادگیری دانش‌آموزان ایفا می‌کنند.

تأکید بر یادگیری مشارکتی و توسعه حرفه‌ای مستمر

در پژوهش‌های اخیر، یادگیری مشارکتی^۲ و توسعه حرفه‌ای مستمر معلمان به عنوان دو ترند برجسته شناخته شده‌اند. در این روند، یادگیری از تجربیات همکاران و بازخوردهای گروهی به طور فزاینده‌ای به عنوان یکی از مؤلفه‌های کلیدی در فرآیند تربیت معلمان مطرح شده است. پژوهش‌های علمی به طور خاص بر اهمیت یادگیری گروهی و ارتباطات معلمان در تیم‌های آموزشی تأکید دارند و نشان می‌دهند که این فرآیندها نقش حیاتی در بهبود و ارتقای کیفیت تدریس معلمان ایفا می‌کنند. از جمله استراتژی‌های مؤثر در یادگیری مشارکتی می‌توان به جامعه‌های عملی معلمان^۳ اشاره کرد. این جامعه‌ها فضایی را برای معلمان فراهم می‌کنند تا تجربیات یکدیگر را به اشتراک بگذارند، چالش‌های مشترک را شناسایی کرده و راه‌حل‌های نوآورانه برای مسائل آموزشی پیدا کنند. علاوه بر این، توسعه حرفه‌ای مستمر که به معنای یادگیری مادام‌العمر^۴ معلمان است، به یکی از محورهای اصلی پژوهش‌های این حوزه تبدیل شده است. این روند نشان‌دهنده ضرورت آن است که معلمان به طور مستمر مهارت‌های جدید کسب کرده و خود را با تحولات آموزشی و پیشرفت‌های تکنولوژیکی هماهنگ نمایند. به طور کلی، این دو روند نشان‌دهنده تغییرات بنیادین در رویکردهای تربیت معلم هستند که بر یادگیری مداوم و مشارکتی تأکید دارند و معلمان را به سمت بهبود مستمر و ارتقاء کیفیت تدریس هدایت می‌کنند.

تغییر در اولویت‌های پژوهشی و رویکردهای آموزشی

یکی دیگر از ترندهای مهم و قابل توجه در پژوهش‌های اخیر، تغییر در اولویت‌های پژوهشی است که به وضوح در روندهای علمی قابل مشاهده است. این تغییرات به دنبال پذیرش بیشتر استراتژی‌های مبتنی بر کوچینگ و پیشرفت‌های فناوری در آموزش است. توجه به استراتژی‌های تدریس مبتنی بر شواهد و پژوهش‌های عملی، نشان‌دهنده تحولی اساسی در رویکردهای آموزشی است که هدف آن ایجاد بهبودهای واقعی در کلاس‌های درس و در نهایت تأثیر مثبت بر یادگیری دانش‌آموزان می‌باشد. این ترندها همچنین نمایانگر حرکت پژوهش‌های به سوی مدل‌های هیبریدی (ترکیبی)^۵ از آموزش حضوری و آنلاین است. این مدل‌ها به معلمان این امکان را می‌دهند که از روش‌های تدریس انعطاف‌پذیرتر استفاده کرده و به صورت مؤثرتر با نیازهای دانش‌آموزان در شرایط مختلف تعامل داشته باشند. با توجه به روندهای موجود در پژوهش‌های توسعه حرفه‌ای معلمان، به وضوح می‌توان مشاهده کرد که ترندهای جدید در آموزش معلمان به سمت پذیرش تکنولوژی‌های نوین، ارزیابی دیجیتال و یادگیری مشارکتی در حال حرکت است. پژوهش‌ها به طور فزاینده‌ای بر رویکرد کوچینگ‌محور و یادگیری حرفه‌ای مستمر تأکید دارند، و این تحولات در استراتژی‌های تدریس و ابزارهای ارزیابی نقش بسزایی ایفا خواهند کرد. این ترندها به طور مداوم در حال گسترش هستند و می‌توانند به بهبود و توسعه استراتژی‌های آموزشی در سطوح مختلف آموزشی کمک کنند.

¹ real-time analysis

² Collaborative Learning

³ Communities of Practice

⁴ Lifelong Learning

⁵ Hybrid Models

تحلیل همکاری‌های پژوهشی بر اساس تحلیل هم‌نویسندگی

تحلیل هم‌نویسندگی بر اساس کشور نشان می‌دهد که کشورهای توسعه‌یافته بیشتر در همکاری‌های علمی بین‌المللی فعال هستند و ارتباطات گسترده‌ای با سایر کشورها دارند. کشورهای در حال توسعه به تدریج در حال افزایش تأثیرگذاری علمی خود هستند، اما هنوز به اندازه کشورهای پیشرفته در این همکاری‌ها نقش پررنگی ایفا نمی‌کنند.

نمودار ۷

تحلیل هم‌نویسندگی بر اساس کشور

نمودار ۷ ارتباطات علمی و پژوهشی بین کشورهای مختلف از طریق همکاری‌های مشترک بین نویسندگان، شبکه‌های علمی بین‌المللی و نحوه تعامل پژوهشگران از کشورهای مختلف را نشان می‌دهد.

کشورهای توسعه‌یافته مانند ایالات متحده، بریتانیا، آلمان، کانادا، هلند و استرالیا در مرکز توجه قرار دارند و ارتباطات علمی گسترده‌ای با یکدیگر دارند. این کشورهای پیشرفته از نظر علمی بیشتر در پروژه‌های پژوهشی مشترک، مقالات مشترک و کاهش فاصله‌های علمی همکاری می‌کنند. ایالات متحده به‌مثابه یکی از مراکز پژوهشی اصلی، روابط گسترده‌ای با کشورهای دیگر مانند آلمان، بریتانیا و کانادا برقرار کرده است که نشان‌دهنده شبکه‌های علمی پیچیده و همکاری‌های مستمر در سطح جهانی است.

در مقابل، کشورهای در حال توسعه و جهان سوم مانند ایران، مالزی، تایلند، عراق، ترکیه و برخی کشورهای آفریقایی، ارتباطات علمی ضعیف‌تری با سایر کشورهای توسعه‌یافته دارند. این کشورها به رغم تلاش‌های خود برای گسترش پژوهش‌های علمی، نقش کم‌رنگ‌تری در شبکه‌های علمی بین‌المللی ایفا می‌کنند.

علاوه بر این، کشورهای آسیای شرقی مانند چین و ماکائو در حال گسترش همکاری‌های علمی خود و افزایش تأثیرگذاری خود در عرصه پژوهش‌های علمی جهانی هستند، ولی هنوز فاصله زیادی با کشورهای پیشرفته دارند و نتوانسته جایگاه غالبی در همکاری‌های جهانی به دست آورد.

بحث و نتیجه‌گیری

در دهه‌های اخیر، رویکردهای کوچینگ محور به‌عنوان یکی از ابزارهای کلیدی در فرآیند تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان، جایگاه ویژه‌ای در پژوهش‌های آموزشی یافته است. نتایج این تحلیل بیبلیومتریک حاکی از رشد چشمگیر و مستمر در تولید پژوهش‌ها در این حوزه از سال ۲۰۱۳ به بعد است. این روند رشد به ویژه در زمینه‌هایی همچون توسعه حرفه‌ای معلمان، کوچینگ، منتورینگ، آموزش ضمن خدمت، ارزیابی عملکرد، و انگیزش معلمان مشهود است. در حالی که مطالعاتی نظیر Mahdi et al.

(2024) با ارائه نقشه‌های بیبلیومتریک جامع، عمدتاً بر کوچینگ آکادمیک در سطح آموزش عالی و یادگیری دانشجویان متمرکز بوده‌اند، پژوهش حاضر با تغییر کانون تحلیل به حوزه تربیت معلم و توسعه حرفه‌ای در مدارس، شکاف پژوهشی موجود میان مداخلات کوچینگ و شاخص‌های عملکردی کلاس درس را تبیین کرده است. برخلاف گزارش‌های موجود که صرفاً بر مرحله بلوغ نوپای این حوزه تأکید دارند (Mahdi et al., 2024)، یافته‌های تحلیلی ما نشان می‌دهد که کوچینگ آموزشی در حال گذار از الگوهای عمومی به سوی تحلیل‌های داده‌محور و شخصی‌سازی بازخوردها است؛ ابعادی که در مطالعات کلاسیک‌تر مانند van Nieuwerburgh & Tong (2013) به این سطح از دقت مورد واکاوی قرار نگرفته بود. این تغییرات نشان‌دهنده توجه بیشتر به نیازهای پیچیده و متنوع معلمان و همچنین تمایل به ایجاد تحول‌های بنیادین در نظام‌های تربیت معلم و سیاست‌گذاری‌های آموزشی است. به عبارت دیگر، روندهای موجود و گرایش‌های نوظهور به سمت ایجاد رویکردهایی نوین در ارزیابی و ارتقای عملکرد معلمان در حال حرکت است که می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش در سطح جهانی کمک کند.

نتایج تحلیل بیبلیومتریک نشان می‌دهد که پیش از سال ۲۰۱۳، پژوهش‌ها در این حوزه محدود و در حاشیه گفت‌وگوهای آموزشی قرار داشتند. با این حال، از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۲، شاهد شتاب‌گیری تولید دانش در این زمینه بوده‌ایم که بازتابی از پذیرش فزاینده این رویکرد در سیاست‌گذاری‌های کلان است. برخلاف دیدگاه‌های غالب در مطالعات اولیه مانند Dengerink et al. (2015) تحلیل داده‌های ما نشان می‌دهد که کوچینگ دیگر نه یک مداخله‌ی حاشیه‌ای، بلکه به‌عنوان یک زیرساخت سیستماتیک برای بهبود مهارت‌های تدریس تثبیت شده است. افزون بر این، در تقابل با مطالعاتی که عمدتاً بر خوشه‌بندی موضوعی تمرکز داشته‌اند مانند Dehtjare (2025)، پژوهش حاضر با نقد این روند، استدلال می‌کند که بسیاری از مفاهیم سنتی (از قبیل متورینگ مرسوم) دچار اشباع نظری شده و نیازمند بازتعریف در بسترهای فناورانه‌ی نوین هستند.

نتایج تحلیل‌های بیبلیومتریک نشان می‌دهد که قبل از سال ۲۰۱۳، پژوهش‌ها در زمینه رویکرد کوچینگ‌محور به شدت محدود بوده و این رویکرد به طور عمده در حاشیه قرار داشت. اما از سال ۲۰۱۳ به بعد، شاهد رشد بی‌سابقه‌ای در تولید منابع علمی و پژوهش‌ها در این حوزه بوده‌ایم که به‌ویژه در سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۲ افزایش یافته است. این رشد عمدتاً ناشی از پذیرش گسترده‌تر این رویکرد در سیاست‌های آموزشی جهانی و تلاش‌های مستمر برای بهبود مهارت‌های تدریس معلمان است. این تحول به‌طور ویژه در چارچوب رشد توانمندی‌های معلمان و بهبود فرآیندهای تدریس و یادگیری مشاهده می‌شود که به‌ویژه در کشورهای پیشرفته، به‌عنوان رویکردی موثر در فرآیندهای آموزش و پرورش مورد پذیرش قرار گرفته است (Dengerink et al., 2015).

یکی از تحولات عمده در پژوهش‌های اخیر توجه به استراتژی‌های نوین تدریس و ابزارهای ارزیابی دیجیتال است. پژوهش‌ها به‌طور فزاینده‌ای به سمت استفاده از فناوری‌های آموزشی و ارزیابی دیجیتال گرایش یافته‌اند. این رویکردهای نوین نه تنها به معلمان کمک می‌کنند تا عملکرد خود را به‌طور دقیق‌تری ارزیابی کنند، بلکه فرآیند یادگیری را نیز در کلاس‌های درس ارتقا می‌دهند. چنین تحولی موجب بهبود فرآیند تدریس و همچنین انگیزش معلمان برای پیشرفت در حرفه‌شان می‌شود (Samundeeswari et al., 2023; Bieri Buschor et al., 2023; Fernández-Batanero et al., 2022; LaBrot et al., 2024; Philipsen et al., 2019).

یادگیری مشارکتی و توسعه حرفه‌ای مستمر از دیگر ترندهای برجسته‌ای است که در پژوهش‌های اخیر به وضوح مشاهده می‌شود. این روند نشان‌دهنده اهمیت بالای همکاری گروهی و یادگیری جمعی میان معلمان است. یافته‌های پژوهش‌ها نشان می‌دهند که استفاده از جامعه‌های عملی معلمان و فرصت‌های یادگیری گروهی باعث می‌شود تا معلمان از تجربیات یکدیگر بهره‌برداری کنند و به حل مشکلات مشترک بپردازند. در این راستا، برگزاری دوره‌های کوچینگ‌محور که به طور مداوم بازخوردهای سازنده از معلمان دریافت می‌کنند، تأثیر بسیار مثبتی بر رشد و توسعه حرفه‌ای آنان دارد. این امر نه تنها به بهبود مهارت‌های تدریس کمک می‌کند بلکه موجب افزایش اعتماد به نفس و انگیزش معلمان برای یادگیری بیشتر و توسعه مهارت‌های حرفه‌ای‌شان می‌شود (Hanno, 2022).

در حالی که پژوهش‌های بیبلیومتریک پیشین نظیر رهنمودهای روش‌شناختی (Zawacki-Richter et al. 2020) عمدتاً بر سنتز محتوایی استوار بوده‌اند، پژوهش حاضر با شناسایی خلأهای روش‌شناختی، بر ضرورت بومی‌سازی ساختاری مداخلات کوچینگ تأکید می‌ورزد. شواهد حاکی از آن است که بخش عمده‌ای از مدل‌های فعلی، بر پایه ساختارهای غیرمتمرکز کشورهای غربی توسعه یافته‌اند (مطالعات Capstick et al. 2019 و Alzen et al. 2021) و غیره و در انتقال به نظام‌های آموزشی متمرکز، از اثربخشی مطلوب برخوردار نیستند. لذا پیشنهاد می‌شود پژوهشگران با گذار از مطالعات بیبلیومتریک توصیفی، به سمت طرح‌های آزمایشی علی‌سوق یابند تا اثربخشی کوچینگ بر بروندهای یادگیری دانش‌آموزان به طور تجربی احراز گردد.

تحلیل کتاب‌سنجی حاضر نشان‌دهنده یک شکاف تکاملی در ادبیات پژوهشی حوزه توسعه حرفه‌ای است؛ به گونه‌ای که خوشه‌های تثبیت‌شده و کلاسیک پژوهشی (مانند توسعه حرفه‌ای معلمان) در تقابل با جریان‌های نوظهور فناورانه و ارزیابی‌محور (مانند کوچینگ آنلاین و ارزیابی) قرار گرفته‌اند. برای پرکردن این شکاف و ارتقا‌های دانش در حوزه مدیریت بازگشت به مسیر، پژوهش‌های آتی باید از مطالعات تکرارپذیر و کلی‌نگر فاصله گرفته و بر مسیرهای راهبردی زیر متمرکز شوند:

۱. معماری کوچینگ هوشمند و تحلیل‌های پیش‌بینانه: نمودار ۷ بیانگر چرخش پارادایمیک به سمت محیط‌های دیجیتال در سال‌های اخیر است. با این حال، ادبیات موجود در بهره‌گیری از ظرفیت‌های هوش مصنوعی مولد برای شخصی‌سازی بازخوردها دچار خلأ است. پیشنهاد می‌شود مطالعات آینده با رویکرد طراحی پژوهش‌محور، الگوریتم‌هایی را توسعه دهند که قادر به تحلیل الگوهای تدریس و ارائه بازخوردهای بلادرنگ باشند. این تغییر جهت، نقش کوچ انسانی را از مشاور سنتی به تسهیل‌گر هوشمند داده‌محور ارتقا داده و بهره‌وری مداخلات را به شکل چشمگیری افزایش می‌دهد.

۲. گذار از مدل‌های عام به کوچینگ زمینه‌محور: یافته‌های بیبلیومتریک این پژوهش نشان می‌دهد که بخش عمده‌ای از ادبیات فعلی، فارغ از محدودیت‌های محیطی مدارس در حال بحران، به تبیین مدل‌های عمومی پرداخته‌اند. پژوهش‌های آتی باید با به کارگیری روش‌شناسی‌های آمیخته‌ی بافت‌محور، نقش متغیرهای تعدیل‌گر نظیر فرهنگ سازمانی مدرسه، مقطع تحصیلی، و تخصص درسی را در اثربخشی مداخلات کوچینگ تبیین کنند. فقدان مدل‌های تطبیقی در مدارس در حال بازگشت به مسیر، یکی از اصلی‌ترین موانع پیاده‌سازی موفق این برنامه‌هاست که نیازمند واکاوی‌های دقیق میکرو-پژوهشی است.

۳. تبیین پیوندهای علی با شاخص‌های پیشرفت تحصیلی: سلطه‌ی رویکردهای خودگزارش‌دهی و تمرکز بر رضایت شغلی معلمان در خوشه‌های هم‌رخدادی، یک محدودیت روش‌شناختی جدی است. ضرورت پژوهشی آتی، عبور از مطالعات مقطعی و حرکت به سمت طرح‌های آزمایشی طولی است تا ارتباط میان کیفیت کوچینگ و متغیرهای سخت نظیر بروندهای یادگیری دانش‌آموزان به صورت علی اثبات گردد. این امر، خلأ موجود میان توسعه‌ی حرفه‌ای و اثربخشی نظام آموزشی را مرتفع خواهد کرد.

۴. بومی‌سازی ساختاری در نظام‌های آموزشی متمرکز: با توجه به اینکه پیشینه مطالعاتی این حوزه متأثر از کشورهای توسعه‌یافته با نظام‌های آموزشی غیرمتمرکز است، انتقال مستقیم این الگوها به نظام‌های آموزشی متمرکز (نظیر بسیاری از کشورهای در حال توسعه)، اغلب با شکست ساختاری مواجه می‌شود. پیشنهاد می‌شود پژوهشگران با رویکردی انتقادی، به جای کپی‌برداری مدل‌ها، به بومی‌سازی ساختاری بپردازند؛ به این معنا که چگونه می‌توان خودمختاری حرفه‌ای مورد نیاز برای کوچینگ را در ساختارهای سلسله‌مراتبی بوروکراتیک نهادینه کرد. چنین مطالعاتی می‌تواند راهنمای سیاست‌گذاران در تدوین برنامه‌های جامع تربیت معلم باشد که هم‌زمان با رعایت استانداردهای ملی، فضای رشد حرفه‌ای کنشگران را فراهم می‌آورد.

این پژوهش نشان می‌دهد که رویکردهای کوچینگ محور به طور قابل توجهی در حال تبدیل شدن به یک استراتژی مؤثر در تربیت و توسعه حرفه‌ای معلمان هستند. این رویکرد با تمرکز بر یادگیری عملی، بازخورد مستمر و یادگیری مشارکتی، به معلمان کمک می‌کند تا مهارت‌های خود را به طور مداوم بهبود دهند. همچنین، افزایش توجه به استراتژی‌های نوین تدریس و ارزیابی دیجیتال نشان‌دهنده نیاز به تغییرات اساسی در برنامه‌های تربیت معلم است که می‌تواند در افزایش کیفیت آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان نقش بسزایی ایفا کند (Philipsen et al., 2019). این تغییرات به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه می‌تواند

فرصتی برای ارتقای کیفیت آموزش و بهبود توانمندی‌های حرفه‌ای معلمان ایجاد کند. پژوهش‌های آینده باید به این زمینه‌ها توجه بیشتری داشته باشند تا رویکردهای کوچینگ‌محور به‌طور مؤثرتر و گسترده‌تر در نظام‌های آموزشی به کار گرفته شوند.

References

- Adank, A. M., Bartelink, N. H. M., Vos, S., & van Kann, D. H. H. (2026). "Look at yourself": Teachers' reflective practices toward enjoyment in primary school physical education. *Journal of School Health*, 96(1), e70092. <https://doi.org/10.1111/josh.70092>
- Ali, Z. B. M., Wahi, W., & Yamat, H. (2018). A review of teacher coaching and mentoring approach. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8(8), 504-524. <https://doi.org/10.6007/ijarbss/v8-i8/4609>
- Alzen, J. L., Burkhardt, A., Diaz-Bilello, E., Elder, E., Sepulveda, A., Blankenheim, A., & Board, L. (2021). Academic coaching and its relationship to student performance, retention, and credit completion. *Innovative Higher Education*, 46(5), 539-563. <https://doi.org/10.1007/s10755-021-09554-w>
- Bieri Buschor, C., Bühner, Z., Keck Frei, A., Berweger, S., & Wolfgramm, C. (2023). Does online coaching support training transfer? Coaches' perceptions of early-career teachers' implementation of self-regulation strategies in the context of a professional development programme. *Pedagogy and Psychology in Digital Education*, 73, 90-96. https://doi.org/10.1007/978-981-99-2107-2_4
- Capstick, M. K., Harrell-Williams, L. M., Cockrum, C. D., & West, S. L. (2019). Exploring the effectiveness of academic coaching for academically at-risk college students. *Innovative Higher Education*, 44(3), 219-231. <https://doi.org/10.1007/s10755-019-9459-1>
- Dehtjare, J. (2025). The Application of Coaching in Education: The Bibliometric Analysis of the Emerging Trend. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 27(1), 205-222. <https://doi.org/10.2478/jtes-2025-0011>
- Dengerink, J. J., Lunenberg, M. L., & Kools, Q. (2015). What and how teacher educators prefer to learn. *Journal of Education for Teaching*, 41(1), 78-96. <https://doi.org/10.1080/02607476.2014.992635>
- Fernández-Batanero, J. M., Montenegro-Rueda, M., Fernández-Cerero, J., & García-Martínez, I. (2022). Digital competences for teacher professional development. Systematic review. *European journal of teacher education*, 45(4), 513-531. <https://doi.org/10.1080/02619768.2020.1827389>
- Fullan, M. (2007). *Leading in a culture of change* (2nd ed.). Jossey-Bass.
- Guan, L., Hu, B. Y., LoCasale-Crouch, J., & He, M. Y. (2025). Understanding Chinese pre-service preschool teachers' experiences with the MMCI course and coaching: A multiple case study. *Early Childhood Education Journal*. <https://doi.org/10.1007/s10643-025-01965-0>
- Hallinger, P., & Chatpinyakoo, C. (2019). A Bibliometric Review of Research on Higher Education for Sustainable Development, 1998–2018. *Sustainability*, 11(8), 2401. <https://doi.org/10.3390/su11082401>

- Hallinger, P., & Kovačević, J. (2019). A bibliometric review of research on educational leadership and management. *Educational Management Administration & Leadership*, 47(3), 1–21.
- Hanno, E. C. (2022). *Immediate Changes, Trade-Offs, and Fade-Out in High-Quality Teacher Practices During Coaching*. *Educational Researcher*, 51(3), 173-185. <https://doi.org/10.3102/0013189X211062896>
- Hargreaves, A., & O'Connor, M. T. (2018). *Collaborative professionalism: When teaching together means learning for all*. Corwin Press.
- Ivanova, I., Kozhuharova, P., & Todorova, R. (2022). Sustainable Professional Development Through Coaching: Benefits for Teachers and Learners. *Strategies for Policy in Science & Education/Strategii Na Obrazovatelna i Nauchna Politika*, 30(5), 480-499. <https://doi.org/10.53656/str2022-5-3-sus>
- Katsarou, A.-M., Dimitrakaki, C., Tzavara, C., & Giannakopoulos, G. (2026). Emotion Socialization Strategies of Preschool Teachers in Greece: Job Stress, Age, and Implications for Early Childhood Education. *Education Sciences*, 16(1), 85. <https://doi.org/10.3390/educsci16010085>
- LaBrot, Z. C., Smith, T., Maxime, E., & Lawson, A. (2024). School-based consultation and coaching for promoting teachers' generalized outcomes: A meta-analysis. *Journal of school psychology*, 107, 101379. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2024.101379>
- Leithwood, K., & Strauss, T. I. I. U. (2009). Turnaround schools: Leadership lessons. *Education Canada*, 49(2), 26-29.
- Leithwood, K., Harris, A., & Strauss, T. (2010). *Leading school turnaround: How successful leaders transform low-performing schools*. John Wiley & Sons.
- Lofthouse, R. (2019). Coaching in education: A professional development process in formation. *Professional development in education*, 45(1), 33-45. <https://doi.org/10.1080/19415257.2018.1529611>
- Mahdi S, Zeinabadi H, Arasteh H, Abbasian H (2024), Navigating the landscape of academic coaching: a comprehensive bibliometric analysis. *International Journal of Mentoring and Coaching in Education*, 13(2), 158–177. <https://doi.org/10.1108/IJMCE-06-2023-0049>
- Mongeon, P., & Paul-Hus, A. (2016). The journal coverage of Web of Science and Scopus: A comparative analysis. *Scientometrics*, 106(1), 213–228. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1765-5>
- Moore, N., Coldwell, M., & Perry, E. (2021). Exploring the role of curriculum materials in teacher professional development. *Professional Development in Education*, 47(2–3), 331–347. <https://doi.org/10.1080/19415257.2021.1879230>
- Murphy, J. (2008). The place of leadership in turnaround schools: Insights from organizational recovery in the public and private sectors. *Journal of Educational Administration*, 46(1), 74-98.
- Murphy, J., & Meyers, C. V. (2007). *Turning around failing schools: Leadership lessons from the organizational sciences*. Corwin Press.

- Philipsen, B., Tondeur, J., Pareja Roblin, N., Vanslambrouck, S., & Zhu, C. (2019). Improving teacher professional development for online and blended learning: A systematic meta-aggregative review. *Educational technology research and development*, 67(5), 1145-1174. <https://doi.org/10.1007/s11423-019-09645-8>
- Popova, A., Evans, D. K., Breeding, M. E., & Arancibia, V. (2022). Teacher professional development around the world: The gap between evidence and practice. *The World Bank Research Observer*, 37(1), 107-136. <https://doi.org/10.1093/wbro/lkab006>
- Samundeeswari, D., Angayarkanni, R., Raju, G., Rana, N., & Sharma, A. (2024). Teacher professional development: Effective strategies and evaluation methods. *Educational Administration: Theory and Practice*, 30(6), 1726-1733. <https://doi.org/10.53555/kuey.v30i6.5578>
- Sancar, R., Atal, D., & Deryakulu, D. (2021). A new framework for teachers' professional development. *Teaching and teacher education*, 101, 103305. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103305>
- van Nieuwerburgh, C., & Tong, C. (2013). Exploring the benefits of being a student coach in educational settings: A mixed-method study. *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 6(1), 5-24. <https://doi.org/10.1080/17521882.2012.734318>
- Yang, R., Porter, A. C., Massey, C. M., Merlino, J. F., & Desimone, L. M. (2020). Curriculum-based teacher professional development in middle school science: A comparison of training focused on cognitive science principles versus content knowledge. *Journal of research in science teaching*, 57(4), 536-566. <https://doi.org/10.1002/tea.21605>
- Zawacki-Richter, O., Kerres, M., Bedenlier, S., Bond, M., & Buntins, K. (2020). *Systematic reviews in educational research: Methodology, perspectives and application* (p. 161). Springer Nature.